

דם חם

"קליטתם של סוהרי החובה בשב"ס בצורה כמעט חלקה היא הפתעה לטובה", אומר רמ"ל מש"א, תת גונדר זוסמן ■ "ההצלחה, מבחינתי, נמדדת לאור בקשתם של יותר ממחצית מהמיועדים להשתחרר - להמשיך בשירות קבע אצלנו מיד עם שחרורם מהשירות הסדיר" ■ שני הצדדים יוצאים נשכרים

מאת : איציק גורלוב

ליחידות. הפתעת הסגל מן הסוהרים החדשים היתה רבה: "גילינו כי מדובר בחבריה חדורי מוטיבציה, שהחלו מיד במלאכתם, בלי גינוני טקס מיותרים", אומר גנ"מ שרון שואן, מפקד כלא "מגידו".

עיוניים ותרגילים מעשיים, אימוני כושר, קרב מגע, מטווחים וסיוורים במתקני הכליאה בהם ישרתו בעתיד. סוהרי החובה שסיימו את ההכשרה בהצלחה, זכו לענוד את סיכת סוהר הביטחון ושובצו

בעוד מספר ימים, נחוגו יום הולדת שנה לעידן סוהרי החובה בשירות בתי הסוהר. זהו לא עוד יום הולדת אלא תאריך המסמל ניתוח והפקת לקחים מתהליך שעבר חבלי לידה לא קלים.

הרבה גבות הורמו כאשר הציג הנציב את פרויקט הדגל שלו: קליטת כלא "מגידו", על סוהרי החובה שבו. מה שבתחילה כמעט ולא נתפס על ידי זקני שב"ס, נראה עם חלוף הזמן כטבעי ביותר ואף רצוי.

הפיקוח ההדוק של מינהל מש"א והנציב, הם שהביאו לתוצאה של הבעת אמון על ידי הסוהרים להמשך שירות קבע בשב"ס: "אסור לנו לנוח על זרי הדפנה" אומר הנציב, רב גונדר יעקב גנות, "עוד מלאכה רבה לפנינו. אני מתכוון לתחקר כל אירוע חריג הקשור בקליטתם של סוהרי החובה, ואילו המפקדים ייבחנו גם לגבי אופן טיפולם ושילובם של סוהרים אלה בבתי הכלא".

גאים לענוד את הסיכה

החדרים של קציני המיון בבסיס הקליטה והמיון בתל השומר ידועים כ"כותל הדמעות". הבטן מתהפכת כשעומדים בכניסה לחדר... 'בעוד דקות ספורות תחייך או תבכה', יגידו לך הוותיקים מבין קציני השיבוץ.

כשהודיעו לחן גואטה (20) כי היא עומדת להפוך לסוהרת ולשרת את שירות החובה שלה בין כותלי בתי הכלא הביטחוניים - אמרה לקצינת המיון בבק"ם בהתרגשות: "הגשמת לי חלום". חן היא אחת מ-210 סוהרי החובה הראשונים שגויסו לשב"ס מראשית 2005 וכיום היא משרתת את שירותה הצבאי באגף האסירים הביטחוניים בכלא "מגידו".

תחילת דרכם של כ-160 סוהרי החובה וכ-50 סוהרות החובה בשב"ס לוותה בהתרגשות רבה. המתגייסים הטריים החלו את שירותם בקורס סוהרים אשר נתפר במיוחד עבורם. תוכנית ההכשרה גובשה על ידי צוות בית הספר "ניר", המתמחה בעת האחרונה בבניית תוכניות לימוד לפי הצרכים המשתנים של המערכת. תוכנית ההכשרה כללה היכרות עם שב"ס, לימודים

צילום: משה שי

דיאנה צ'רני: "זכיתי להתמודד עם אתגר גדול מאוד"

"מרגיש יום יום באתגר הגדול"

"במהלך הקורס חששנו מעט מפני הכניסה הראשונה לכלא, וגם במהלך אחד הסיוורים במתקני הכליאה היו חיילים שחשו הרגשת מחנק קלה", אומר **פיני סברו** (19), סוהר ביטחון בכלא "שקמה". "עם הזמן וההרגל התחלנו להתוודע לאווירה הייחודית של 'שקמה'. פיני מספר כי הוא ושאר סוהרי הקבע זכו לקבלת פנים חמה, והוא מרגיש היום כי מטרתו להגן ולסייע לחברה ממומשת דווקא בשב"ס, יותר מאשר אילו היה משרת בצה"ל. "כמי שגדל בעיר שיש בה בית סוהר, בחיים לא חשבתי שאגיע לשרת במקום כזה, אבל אני מרגיש יום יום באתגר הגדול ובתרומה שלי לחברה, ויש לי סיפוק רב".

עם הרגשה כזו, מסתובבים רבים מסוהרי החובה בשב"ס. "הם חדורי מוטיבציה והרצון לתרום ניכר כמעט בכל אחד מהם", כך מספר קב"ט כלא "גלבע", בו משרתים 31 סוהרי חובה, כולל סוהרת החובה הראשונה שהפכה לסמלת משמר חובה הראשונה בשב"ס - **דיאנה צ'רני**.

"זכיתי להתמודד עם אתגר גדול מאוד", מספרת דיאנה (20), שהכירה את כלא "גלבע" לראשונה בעת סיור שנערך במהלך קורס הסוהרים בב"ס "ניר".

מפקדיה של דיאנה, שראו בה חיילת בעלת מוטיבציה גבוהה מהרגיל ויכולות פיקוד והנהגה - החליטו לעלות רף בשירותם של סוהרי החובה ולמנות אותה לסמלת אגף, באגף בו שוכנים 130

צילום: משה שי

אלירן כהן: שמח על כך שחלק מההתמקצעות שלו היא בארגון מסודר ומאורגן

שכבר מטיסים מטוסים או מפקדים על טנקים. "פשוט, כל הכבוד לסוהרי החובה", משבח ר/כ אמל טאפש, קב"ט "גלבע".

"כך הפכתי לסמלת אגף"

"בתחילת השירות עבדתי כוקיפה במגדלים ובפטרול, ולאחר זמן הורשיתי להיכנס לאגפים ולשרת כוקיפה באגף ואף בחצר", אומרת סמלת דיאנה. עם הזמן וההתמקצעות שרכשה, הוחלט לקדמה לתפקיד סמלת אגף. "האסירים הביטחוניים לא ממש קיבלו את העובדה שסוהרת, ועוד צעירה, תגיד להם מה לעשות במהלך היום. הם כמעט ולא היו פונים אלי והעדיפו לפנות לסוהרים גברים באגף, אך לאט לאט הבינו שאני הסמלת וככה זה יישאר", אומרת דיאנה. "הגיבוי הרב שקיבלתי מצוות פיקוד הכלא והמשמעת החזקה שבאגף, אפשרו לי לא לוותר, וכיום התקשורת עם דובר האגף טובה מאוד". פיקוד הכלא הצמיד לדיאנה סמל אגף ותיק בשירות, שלימד אותה את רזי התפקיד מאז ועד היום. בסיום החניכה, הסמל הוותיק נשאר לצידה, כשהפך לזקיף באגף בו הפכה היא לסמלת. מסתבר כי סוהרי החובה פשוט עושים הכל כדי להיות שווים לסוהרי הקבע, ואף משתדלים קצת יותר להוכיח שהם ראויים לענוך את סיכת הסוהר. בראשית דרכם בשב"ס, כשעדיין לא הוכנסו לאגפים אלא עבדו רק במשמרות הפטרול או במגדלים, היה חשש קל לגבי התאקלמותם אל מול סוגי האוכלוסייה השוכנת בבתי הכלא. מהר מאוד הבינו בשב"ס, כי הפוטנציאל הגלום בחיילים לא יכול לבוא כך לידי ביטוי, ועל פי החלטתו של נציב שב"ס - שודרג מערך הפעילות של סוהרי החובה גם לאגפים.

אסירים ביטחוניים, מתוכם 22 השפוטים למאסר עולם. צוות הפיקוד של כלא "מגידו" היה צריך לשכנע את הפיקוד בשב"ס, שמן הראוי שתינתן הזדמנות גם לסוהרי החובה להוכיח את עצמם בתפקידי פיקוד, מה גם שהם עצמם הורים למפקדים בצה"ל, בני גילם של סוהרי החובה,

צילום: משה שי

פיני סברו: "עם הזמן וההרגל התחלנו להתוודע לאווירה הייחודית של כלא 'שקמה'"

בכלא "מגידו" פועלת קבוצת סוהרי החובה הגדולה ביותר - 83 חיילים סה"כ, מתוכם 16 בנות. גם שם הוחלט לאמץ את שיטת כלא "גלבע" ולאחרונה מונתה שם אחת החיילות לתפקיד סמלת אגף.

"הרגשת סיפוק מדהימה"

רוב סוהרי החובה המשרתים במתקני הכליאה ביקשו, ואף ייחלו, לרגע בו עבודתם תשתווה לעבודת סוהרי הקבע ואלה מצידם, שמחו ללמד את הסוהרים הצעירים את רזי המקצוע והייחודיות המתלווה לעבודתו של סוהר ביטחון. חן גואטה, המשרתת בכלא "מגידו", שמחה יחד עם חברותיה המשרתות עמה, על השינוי בעבודת

סוהרי החובה. "בהתחלה היה לי קשה להסתגל לרעיון שעומדים מולנו אסירים ביטחוניים", אומרת גואטה, "אך עם הסיוע והתמיכה של שאר הסוהרים, העבודה שאני עושה היא בעיני הרבה יותר משמעותית מזו שעושות חברותי בצבא וגורמת לי להרגשת סיפוק מדהימה."

סוהרי החובה משרתים גם ביחידות המיוחדות בשב"ס ולומדים את פעילות כלל יחידות הקצה. כזה הוא **אלירן כהן** (21), אחד מ-14 סוהרי החובה המוצבים ביחידות "דרור", "מצדה", "מודיעין", "נחשון" והנציבות. אלירן הוא עתודאי, שהתגייס לשב"ס לאחר טירונות קצרה במשטרה צבאית, מכיוון שרצה להגיע לתחום המקצועי אותו למד. הוא שמח על כך שחלק מההתמקצעות

שלו היא בארגון מסודר ומאורגן. "לצד הצורך בקליטתם המקצועית של סוהרי החובה בשב"ס, אנו עושים כל מאמץ בכדי להקל על הסתגלותם", אומרים במינהל מש"א. סוהרי החובה חווים את תהליך המעבר מהאזרחות ומחיי חברה תוססים לצד בני גילם - לשירות מאחורי החומות ותנאי עבודה קשים עם צוות בוגר מהם, המשרת שירות קבע. המצב החדש הזה מייצר צרכים שלא הוכרו בעבר במערכת.

בבתי הכלא נערכו עבור סוהרי החובה בתחום הרווחה ותנאי השירות, ואף הקצו בנציבות מש"קית המרכזת את כל פניות סוהרי החובה ונושא השוואת זכויותיהם עם אלה של חיילי צה"ל. מפקדי בתי הכלא נערכו לקיום ערבי גיבוש בין הסוהרים הוותיקים לבין סוהרי החובה והטמיעו בשני הצדדים את העובדה כי האחד זקוק לשני, ורק ביחד אפשר להצליח.

מפקד כלא "שקמה", גני"מ יוסי מקדש, ערך יום הורים ל-19 סוהרי החובה המשרתים בכלא שבפיקודו. היתה זו יוזמה שזכתה לברכת הנציב ובעיקר גרמה נחת להורים, אשר הופתעו מאיכות המפקדים וממקום השירות המסודר. במהלך הביקור הוסבר להורים מהי מהות עבודתם של סוהרי החובה ועד כמה חשובה תרומתם לחברה.

מסוהרי חובה לסוהרי קבע

כאמור, בתום שנתיים עד שלוש שנים של שירות, יצאו סוהרי החובה לאזרחות, טעונים בחוויות רגשיות מורכבות. נשאלת השאלה, האם ירצו להתגייס בעתיד לשירות קבע בשב"ס. ראש ענף אוכלוסיות מיוחדות בשב"ס, סג"ד אודליה אדרי, מציינת כי כבר היום מזהים במערכת את רצון סוהרי החובה להתגייס לשורות שב"ס כסוהרי קבע, וכי הענף מקבל פניות רבות מסוהרי חובה שמבקשים להתחיל בהליך הגיוס לשירות קבע.

במהלך החודש האחרון התגייסו לשורות שב"ס ששה סוהרים (מתוכם סוהרת אחת), שהפכו לסוהרי קבע מן המניין. הם ימשיכו במקצועיות ובמסירות לעבוד במתקני הכליאה בהם הוצבו במהלך שירותם הצבאי.

בשב"ס ימשיכו לעניין חיילים להתגייס לשורותיו, ואילו הביקוש של החיילים בבקו"ם רק ימשיך ויעלה. ככל שרמת המסירות, המקצועיות והרצון לעשות הכי טוב שאפשר תעלה בקרב סוהרי החובה - כך יגבר רצונם של קברניטי שב"ס לתת בידם את הכלים לשנות ולהוביל את המערכת.

"דם חס", שר צביקה פיק באחד משיריו וזה מה שמתחיל לזרום כעת בשב"ס. ותיקי שב"ס לא העלו בדעתם כי יזכו לראות סוהרים בני 19 עובדים באגף הביטחוניים, ועל אחת כמה וכמה לא ציפו לראות סמלת אגף בת 19 המנהלת סדר יום באגף של מפגעים ורוצחים. מי יודע, אולי עוד נכונה להם הפתעה בעתיד - בדמות קצין החובה הראשון שיפקד על אגף:

צילום: משה שי

חן גואטה: "הגשמת לי חלום"